

gesellschaft, of *Ostland*; taak van deze n.v. zou het zijn om de bezette Russische landbouwgebieden tot hoger productiviteit te brengen, Duitsland zou dan een zo groot mogelijk deel van de oogst naar zich toe halen.

De *Ostland* besefte dat het allerlei voordelen bood indien niet alleen Duitsers als agrarische bedrijfsleiders naar de veroverde gedeelten van de Sowjet-Unie zouden vertrekken. Kundige krachten waren in Duitsland waar zoveel mannen gemobiliseerd waren, schaars geworden. In landen als Denemarken en Nederland stond de landbouw op een hoog peil – kon men dan niet Denen en Nederlanders bij de exploitatie van bijvoorbeeld de Oekraïne betrekken? De Deense regering verklaarde zich tot medewerking bereid; wat Nederland betrof, werden de denkbeelden voorgelegd aan het *Reichskommissariat* en daar in behandeling genomen door het hoofd van de *Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft* van Fischböcks *Generalkommissariat*, *SS-Oberführer* Friedrich Graf Grote.

Grote was een overtuigd nationaal-socialist. Met Hitlers in 1940 gegeven en nog steeds niet gewijzigde richtlijn: dat Nederland op economisch gebied niet slechter behandeld mocht worden dan Duitsland, hield hij terdege rekening; deden zich bij de Nederlandse voedselvoorziening moeilijkheden voor, dan hielp hij ze graag oplossen. De directeur-generaal van de voedselvoorziening, ir. S. L. Louwes, kon op zakelijk gebied goed met hem opschieten; op politiek gebied lag dat moeilijker want Louwes verwachtte niet anders dan dat de bestaande centrale landbouw-organisaties (het Koninklijk Nederlands Landbouwcomité, de Christelijke Boeren- en Tuindersbond in Nederland en de Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond) vroeg of laat gelijkgeschakeld zouden worden met als gevolg dat de NSB'ers van het Nederlands Agrarisch Front onder leiding van de even rumoerige als onbekwame E. J. Roskam meer invloed zouden krijgen, althans meer last zouden veroorzaken. Louwes had de neiging, *Graf* Grote te vriend te houden; die neiging had hij vooral in de zomer van '41 omdat hij wist dat Duitse graanleveranties nodig waren om een verlaging van het Nederlandse broodrantsoen te voorkomen. Toen dan ook Grote hem begin juli '41 om medewerking vroeg bij het recruterende van de krachten waar de *Ostland* behoefte aan had, stelde Louwes zich niet op het standpunt dat de Nederlandse overheid, als ze die medewerking verleende, als medeplichtige aan de Duitse rooftocht zou gaan optreden; hij verklaarde zich tot medewerking bereid.

Natuurlijk moest de uitzending van geschikte kandidaten deugdelijk voorbereid worden. Louwes vroeg een van zijn vrienden, ir. C. Staf, directeur van de Nederlandse Heide-Maatschappij, of deze die voorbereiding ter hand wilde nemen. Staf zei ja en Hirschfeld keurde de gehele opzet goed.